

SENIOREN IN KONTICH

EEN OP VIER VAN DE KONTICHNAARS !!

TOELICHTING EN ACHTERGROND

bij het memorandum
gemeenteraadsverkiezingen

28.12.2023

Seniorenraad
KONTICH leeft!

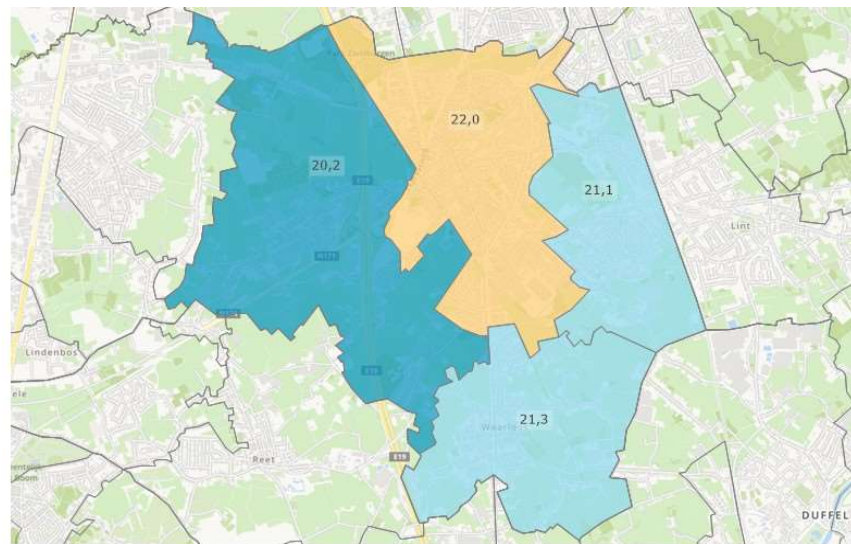
Senioren: een belangrijke groep in Kontich en dus een ‘uitdaging’ naar engagement voor het gemeentelijke beleid.

De senioren vormen nu met 4.614 een 21,60 % van de bevolking en 27 % van de stemgerechtigden.

Volgens de officiële prognoses gaat het aandeel van de senioren naar 2040 stelselmatig groeien van 21,6% naar 26,3% (en naar 33,3% van de stemgerechtigden). Daarin zal de groep ouderen 80+ het snelst groeien: van 6,5% in de bevolking nu, naar 9,3% in 2040 . Dat is quasi 1 op tien.

	2023		2040	
Totaal bewoners gemeente	21.624		22.376	
50 – 64j	4.662	21,80%	3.716	16,60%
65 - 79 j	3.219	15,10%	3.809	17,00%
80+ j	1.395	6,5%	2.076	9,30%
dus senioren (65+) alles:	4.614	21,60%	5.885	26,30%

De senioren (65plussers) zijn gespreid over alle wijken in Kontich.

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger ■ veel hoger

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

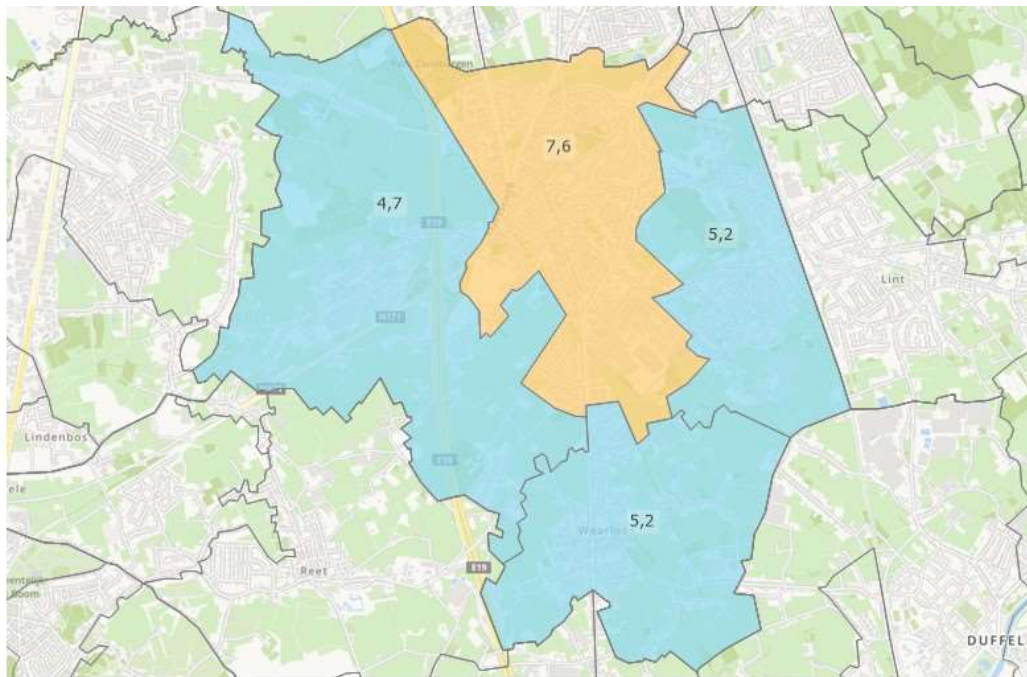
	65 -79 jaar	80+ jaar	Samen	% t.o.v. inwoners
Kontich Centrum	1.767	927	2.694	22%
Kontich West	223	68	291	20,2%
Kontich Kazerne	814	266	1.080	21,1%
Waarloos	415	134	549	21,3%
Kontich	3.219	1.395	4.614	21,6%

Wanneer we de ouderen van 60-64j meetellen, wordt het aandeel t.o.v. de bevolking NOG groter

	60-79j	%	80+j	%	60+ alles	% t.o.v. inwoners
Centrum	2 602	21,3	929	7,6	3 531	28,90%
West	351	24,4	68	4,7	419	29,10%
Kazerne	1 196	23,4	268	5,2	1 464	28,60%
Waarloos	660	25,6	133	5,2	793	30,80%
ALLES	4 807	22,5	1 389	6,5	6 196	29%

80 plussers in opmars:

Verhouding tov de bevolking nu:

veel lager lager gemiddeld hoger veel hoger

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In deze cijfers zijn ook de 80 plussers in de woonzorgcentra (èn voor zover gedomilieerd in Kontich) opgenomen.

GROTE SPEERPUNTEN

1. **Een nieuw seniorenbeleidsplan 2025 – 2031, met behoud van de positieve verworvenheden binnen de huidige beleidsperiode en terug opgebouwd met participatie van senioren.**

Het gemeentelijk seniorenbeleidsplan 2020-2025 heeft de aandacht voor en naar senioren een héél bijzondere boost gegeven in deze beleidsperiode. Het betekent/de een grote 'sprong vooruit' naar inzet voor senioren vanuit het lokaal bestuur. En een garantie dat de aandacht voor senioren vanuit het lokaal bestuur op een systematische en overwogen manier tot stand bracht en onderhoudt.

Het vertrok vanuit een door de VUB begeleid ouderenbehoefteonderzoek in 2018 (met een inzet van een 50-tal vrijwilligers). Om dan opgebouwd te worden via twee brede gemeentelijke concertatie-initiatieven en werktafels voor senioren. Met tussentijds in de opbouw enkele gevraagde adviezen van de seniorenraad.

Enkele héél zichtbare nieuwe initiatieven: tweejaarlijkse seniorenbeurs, halfjaarlijks seniorenmagazine Inzicht en een in kwaliteit en deelname groeiende seniorenweek. Daarnaast tal van acties (60 tal) : zowel in de bestaande werking zelf van de gemeentelijke diensten, als heel wat nieuwe acties. De meeste gelukt. Sommige gestopt na serieus onderzoek. Enkele bijzonder inspirerend en innovatief.

<https://www.kontich.be/file/download/19090/382768494E3217939E4B2040742A981F>

Moet er opnieuw een behoeftenonderzoek worden georganiseerd? Voor de seniorenraad is dat niet nodig. De tendensen zijn bekend, de gemeentelijke diensten hebben veel ervaringskennis opgebouwd, er is de impactanalyse die de gemeente zichzelf heeft opgelegd bij beëindigen van dit seniorenbeleidsplan, er is de ervaringskennis van senioren zelf

In de vorige 'verkiezingsprogramma's' van quasi alle politieke partijen werd het realiseren van een seniorenbeleid pan opgenomen (en daarom nadien ook bij unanimitieit goedgekeurd in de gemeenteraad). Nu ook? Het was in ieder geval een duidelijk engagement naar de cca 5000 senioren 60 jaar en ouder. En over de 'partijgrenzen heen' een mooie eendrachtige consensus. We verwachten ook ditmaal een engagement in alle verkiezingsprogramma's.

2. **Ondersteuning van dit seniorenbeleidsplan via een gemeentelijke groep van medewerkers in de diverse diensten, onder supervisie van/ door een teammanager en met geregelde (jaarlijkse) terugkoppeling naar seniorenraad en sociale raad. Deze rijkdom moeten we blijven aanhouden.**

Deze werkwijze vormde de interne kracht binnen de gemeente voor dit seniorenbeleidsplan. Verschillende gemeentelijke medewerkers werden betrokken in de opbouw. Maar ook in het vastleggen van accenten in bestaande eigen werkingen en inzetten op nieuwe activiteiten. En dat vanuit de aansturing van een gemeentelijk manager... zowel in de concertatie en opbouw als nadien in de definitieve formulering en opvolging.

Deze werkwijze heeft de sterkte van de aanpak van het seniorenbeleidsplan, mee bepaald. Het gaf ook de nodige impulsen tot exclusiviteit.

3. **Het aanwerven/aanstellen van een seniorenconsulent als een aanvullende en bijkomende opportuniteit/versterking.**

Voor de jeugd zijn er twee jeugdconsulenten. Waarom niet voor senioren een, kan je dan opperen. In de mate dat een seniorenconsulent een meerwaarde kan betekenen voor de werkwijze en opvolging zoals omschreven in 2 omschreven. Iemand binnen de gemeentediensten de evoluties binnen ouderenproblemen en ruimte krijgt tot bijkomende initiatieven en acties.

Bijzondere zorgen/ accenten zijn voor de seniorenraad momenteel zeker de volgende:

1. **Vrije tijds participatie minder vermogende burgers (waaronder ook heel wat senioren) structureel installeren.** We vragen een *automatisch recht* om aan alle gemeentelijke activiteiten aan een kansentarief (20%) te mogen deelnemen en mogelijk ook verder reikend.

De gemeente organiseert zelf heel wat activiteiten in cultuur sport, jeugd, kampen... Deze zouden nog beter toegankelijk moeten gemaakt worden voor alle burgers. Als je inkomen klein is, heb je soms schroom hieraan deel te nemen. Of ga je zeker al besparen op dat soort activiteiten.

Wij vragen dat de gemeente een automatisch recht instelt om altijd aan een kansentarief (20%) te kunnen deelnemen aan haar eigen activiteiten. En dat ook opneemt in de publicaties ervan. Automatisch betekent dat men niet telkens moet achterhoren per activiteit of daarin ondersteuning of tegemoetkoming kan zijn.

De bewoners van Kontich krijgen een halfjaarlijkse publicatie van initiatieven. In de laatste twee jaren (4 edities) stond er éénmaal dat men (bij een activiteit van 'uit je doppen') vermindering van deelnameprijs kon bekomen mits meebrengen bij inschrijving van de laatste belasting berekening. Dat bedoelen we dus duidelijk niet met onze vraag want dat is geen automatisch recht..

Heel wat omliggende gemeenten hanteren deze praktijk van een automatisch recht op kansentarief: o.a. Lint, Aartselaar, Rumst, Mortsel.

Soms in de vorm van het uitrollen van de Uit-pas, soms via een eigen soort van pas. De gemeente kan nog verder gaan. Ze kan private organisatoren (bv. vereniging, sportvereniging, toneelgroep) vragen om sommige activiteiten aan te bieden aan een kansentarief en het verschil wordt dan bijgepast vanuit de gemeente (bv. Mortsel). En zo de deelnamekansen nog vergroten.

Gewoonlijk wordt als indicator gebruikt:

- Personen met een verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering (in 2022 waren dat in Kontich 872 senioren 65+, 810 leeftijd 24-64j, en 650 leeftijd 0-24 jaar) (Bron IMA/provincies in cijfers)
- Personen in schuldbemiddeling.

- Verder bestaan er in Vlaanderen nog een aantal **andere statuten** die vaak overlappen of vervat zitten in de hogergenoemde, maar ook enkele die er los van staan zoals het **leefloon of IGO** (inkomensgarantie voor ouderen): 2,1 % van de 65 jarigen of 98 personen in Kontich. Of genietters van een zorgbudget voor ouderen met zorgnood: 399 65plussers en 130 80 plussers (2022, bron provincieincijfers)
 - Tenslotte is er een groep mensen die volgens dossiers en officiële barema's niet in aanmerking komt voor een van bovenstaande tegemoetkomingen, maar in de realiteit wel in armoede leven (niet-geregistreerde schulden, hoge huishuur, zware energierekeningen, individuele omstandigheden). Deze groep kan je proberen vatten door een **screening op maat**. Die screening kan bijvoorbeeld op basis van het REMI-systeem. Ook zij zouden kunnen genieten van dat *automatisch* recht. Tenslotte kan men daarnaast aan een aantal erkende armoedepartners (bv Schakel) de mogelijkheid geven om volgens eigen inzichten door te verwijzen naar een soort van UITPAS met kansentariaf.
2. **Sociaal wonen:** het bindend sociaal objectief voor Kontich (nl. 81 bijkomende sociale woongelegenheden nog te realiseren – officiële cijfers Wonen Vlaanderen 31.12.2022) in de komende beleidsperiode gefaseerd èn versneld realiseren. Waarbij we vragen dat er bijzondere aandacht is om ‘aangepaste en aanpasbare woningen’ voor senioren (en mensen met een handicap) daarbij in te plannen (levensloopbestendig woonbeleid) . En OOK voorzien dat ze voor deze doelgroep worden voorbehouden op welomschreven locaties/woningen.

Voor mensen met een erg laag inkomen, is de huur van een sociale woning een zeer wezenlijke ondersteuning. De huur wordt immers berekend volgens het inkomen (max. x % en dat op zijn beurt wettelijk begrensd is tot een maximumbedrag waarboven men geen toegang heeft tot sociale woning).

Situatie op dit ogenblik (einde 2022):

In Kontich zijn er 214 sociale huurwoningen: 167 via sociale huurmaatschappij (vroeger Duffelse Volkswoningen en Ideale Woning, nu Thuisrand) en 47 woningen via sociaal verhuurkantoor (vroeger Woonweb, nu ondergebracht in Thuisrand).

	huurwoning SHM	huurwoning SVK	alles samen	% per 100 part. Huish.
Kontich Centrum	71	36	107	2%
Kontich West	0	1	1	0,20%
Kontich Kazerne	46	8	54	2,60%
Waarloos	50	2	52	4,90%
Kontich	167	47	214	2,40%

Bron: VMSW, provincies.incijfers en omgevingsanalyse Elzora

Met de verhouding 2,4% sociale woningen staat Kontich t.o.v. de omliggende gemeentes onderaan de ladder. Hove 2,5%, Boechout 2,8%, Mortsel 3,3%, Edegem 3,6%, Lint 5,5% . (Bron VMSW/provincies.incijfers)

De nood aan sociale woningen blijft zeer hoog. Maar het aanbod volgt de vraag niet.

In onze gemeente staan momenteel 385 Kontichse kandidaten (huishoudens en enkelingen) op de wachtlijst. Daarvan zijn er 67 senioren.

De Vlaamse Overheid legde destijds streefnormen op aan de gemeenten/ sociale huisvestingsmaatschappijen (het “Bindend Sociaal Objectief”) . Ze toetst deze regelmatig. In haar laatste officiële meting 31.12.2022 blijkt dat Kontich nog 81 sociale woningen moet realiseren . Daarbij werden 16 woningen die binnen de huidige beleidsperiode op een of andere manier al met voorontwerp aangegeven waren op het Meerjarenprogramma VMSW en betoelaging kunnen krijgen of in uitvoering zijn, beschouwd als ‘zullen allicht worden gerealiseerd’.

Specifiek senioren. Overall luidt de klok ‘levenslang wonen’, pas uw woning aan. Ook voor senioren in sociale huisvesting is dat een belangrijk gegeven. Zowel voor de 89 senioren die er nu wonen als de 67 senioren in de groep ingeschreven kandidaten. De toegankelijkheid (voor deur) van iedere sociale woning moet een rolstoel doorgang toelaten. Al is dat niet steeds het geval bij gerenoveerde woningen. En.. Stel je hebt plots een mobiel hulpstuk rollator of rolstoel absoluut nodig, dan moet je maar pech hebben als je bv in een complex zit enkele verdiepen hoog en er is geen lift (bv in de gerenoveerde kazernewoningen). Niet iedereen kan zich langzaam trede per trede aan de trap omhoog trekken en je rolstoel (waar?) in de gang laten staan of je rollator langzaam mee omhoog trekken.

We vinden het dan ook bijzonder belangrijk dat er voor de senioren voldoende toegankelijke en aanpasbare woningen zijn in het gehele ‘sociale patrimonium’. Aanpasbaar wil zeggen: met kleine ingrepen woningen aangepast maken wanneer de nood zich voordoet (bv inloopdouche, aangepast toilet (ruimte).

Van de huidige huurders zijn er 89 ouder dan 60 jaar (= 42,4%)
 Binnen de kandidaat-huurders zijn er 67 ouder dan 60 jaar (= 17%). De aankomende groep senioren (50 - 59j) is even groot.

Sociale huurders (2023) en kandidaat-huurders (2022) naar leeftijdsgroep Kontich	
huurders 50-59 jaar van een sociale woning [2023]	34
huurders 60+ jaar van een sociale woning [2023]	89
kandidaat-huurder 50-59 jaar [2022]	66
kandidaat-huurder 60+ jaar [2022]	67

Belangrijke kanttekening in dit werkveld is dat sommigen, een verkeerde opvatting hebben over de assistentiewoningen alsof dit een soort van sociale huurwoning met zorg zou zijn. En dat is niet zo. De huurprijs wordt hier nièt berekend volgens het inkomen, wel volgens private regelingen inzake huurberekening en men moet een maandelijks zorgbudget daarboven betalen... Dat gaat op voor alle (283) assistentiewoningen in onze gemeente.

3. **Opsporen eenzaamheid en zorgnood bij oudere senioren (75/80+)** door bv. twee of driejaarlijkse bezoeken aan huis (wat nu al gebeurt, samen met/door een grote groep van vrijwilligers). Dus **continuering**.. gevraagd vanuit de goede ervaringen. Opdat van daaruit vanuit de gemeentelijke diensten , waar nodig, de nodige stappen kunnen zetten naar zowel thuiszorg (cf. mobiel zorgloket, het garanderen van een lokaal sterk zorgbeleid) als aanpak eenzaamheid.

In Kontich zijn er 2.505 alleenwonenden. Dit betekent dat 28 % van de private huishoudens uit 1 persoon bestaat.

Kontich telt 1.295 alleenwonenden in de leeftijdscategorie 18-64 jaar, 452 alleenwonenden in de leeftijdscategorie 65-74 (of 19,1%) jaar en 758 alleenwonenden in de leeftijdscategorie 75 en ouder. Vooral de alleenwonende ouderen kunnen het soms echt moeilijker hebben!

Gelukkig heeft de gemeente tijdens de Corona-periode (en los van het seniorenbeleidsplan) een systeem ontwikkeld om deze , vanaf de leeftijd van 75/80 jaar, te benaderen, te achterhoren hoe ze zich voelen en als nodig aangepaste stappen te ondernemen. En is dat nu aan het hernemen.

Alleenwonenden naar leeftijd (2022)

	18-64j	65+	65-74 jaar [aantal]	75+ jaar [aantal]	alleenwonend 65-74 jaar (t.o.v. 65-74 jaar) [%]	alleenwonend 75+ jaar (t.o.v. totaal 75+ jaar) [%]
Kontich Centrum		819	297	522	23,1%	37,0%
Kontich West		76	25	31	14,7%	25,6%
Kontich Kazerne		228	90	138	15,0%	28,8%
Waarloos		107	40	67	12,9%	27,9%
Kontich: totaal	2.505	1.295	452	758	19,1%	33,7%

Ps: alleen wonend is echt "alleen" wonend; dus niet de bevolking van de Woonzorgcentra erbij; die wonen nl. niet 'alleen'.

- 4. Initiatieven rond preventie, gezondheid en mentaal welzijn bij senioren structureel verankeren. Aangevuld met specifieke ondersteuning naar bv levenslang wonen bij senioren en andere..** Mogelijk is daarvoor een globaal (dienst-overschrijdend) noodzakelijk gemeentelijk budget voor te voorzien en een jaarlijks breed overleg met betrokken actoren.

Er gebeuren heel op gemeentelijk vlak heel wat initiatieven rond gezondheid, preventie en ondersteuning van senioren. Gezel en Uit je Doppen zijn zeer actief. In 2022 kwamen er extra middelen Corona erbij maar ook binnen de seniorenbeurs en in de verbrede seniorenweek in 2023 ontstonden bijkomende initiatieven. Daarnaast initiatieven binnen het lokale dienstencentrum De Wilg. We vragen ons binnen de seniorenraad af of het geen meerwaarde zou zijn om jaarlijks vanuit deze verschillende actoren samen te overleggen om tot een globaler jaarprogramma /jaaractieplan aan initiatieven (naar senioren) te komen en hiervoor ook een nodig budget te voorzien. Dit kan mogelijk leiden tot een betere uitrol van initiatieven.

- 5. Versterken van 'buurtzorgprojecten' in Kontich.**

Op dit ogenblik is het (door Vlaanderen goedgekeurde en tijdelijk betoelaagde) buurtzorgproject Multidosis in de Hazelaar in volle ontwikkeling.

Zowel onderlinge verbondenheid, op de eerste plaats senioren maar ook anderen wordt op verschillende manieren nagestreefd. Dat via buurtbabbels en bevragingen met als opzet 'bottom-up' te werken. Een bredere groep van stakeholders waaronder ook gemeentelijke diensten, staat paraat om makkelijker noden te detecteren (proactief, preventief als curatief), samen met het lokale dienstencentrum De Wilg en de zorgcampus De Hazelaar. Opzet is dat het 'net' snel antwoorden kan bieden. En zo tot een permanente buurtgerichte zorg te komen in een zorgzame buurt.

De gemeente was mede indiener van het project naar Vlaanderen. Het lokaal bestuur nam ook de intentie dit wijkgerichte pilootproject uit te rollen in andere wijken in de gemeente.. en daarbij ook rekening te houden met de hier opgedane ervaringen. Die uitrol is allicht voor de komende beleidsperiode.

6. **Bijzondere zorg dragen voor een toegankelijke omgeving en veilige mobiliteit.**

Zorg ervoor dat ouderen zich comfortabel en veilig kunnen verplaatsen.. (voetpaden die breed genoeg zijn, systematische nacontrole van derden die voetpaden opbreken, gevraagde Lijnhaltes, moeilijke opstap voor minder mobiele op de Lijnhaltes, rustbanken, nu en dan controle op pijnpunten waar in fietsstraten soms onvoldoende respect is voor de fietsers..).

De bezorgdheid terzake is héél groot. Dat blijkt niet enkel uit het ouderenbehoeftenonderzoek maar ook uit vele vragen die we binnen de seniorenraad opvangen.

7. **Digitalisering: senioren mogen niet uit de boot vallen; ook niet in de communicatie met de gemeentelijke diensten. Blijvend engagement voor een fysiek toegankelijke dienstverlening en ook voor inspanningen om senioren (althans die de apparatuur hebben..) te helpen daarmee om te gaan.**

Eye opener. We verschoten bv dat bij de inschrijvingen van het voorbije seniorenfeest (vooral de oudere groep senioren neemt daaraan deel) er slechts !! 36 inschrijvingen via de website ging en al de rest via afgifte van papieren inschrijvingen al of niet in groep of afzonderlijk afgegeven aan 'het loket'.. (er waren 350 inschrijvingen en 120 op een reservelijst). Bij de nu lopende gemeentelijke actie 'Liever lokaal 2023' kan je enkel deelnemen als je een smartphone hebt, er een app op download en bij ieder aankoop de QR code van de deelnemende handelaar scant. Maar bv. (recent onderzoek KBS) 27% van de 65- tot 74-plussers beschikt niet over een smartphone. Kunnen dus gewoon niet deelnemen. Als we morgen ergens gemeentelijk zouden invoeren dat je alleen met een QR code kan bestellen en betalen: dat zal niet lukken met een eenvoudig gsm toestel.

We leven nog niet in een digitaal inclusieve maatschappij. En dat zal zeker nog een generatie duren.. Omdat er ongelijke toegang is tot digitale technologieën. Niet iedereen heeft ter beschikking een internetverbinding en technologische apparaten als smartphone, laptop, tablet.. Een aantal mensen missen ook bepaalde digitale vaardigheden. Niet iedereen maakt gebruik van diensten als e-banking, e-aankopen, e-administratie en e-gezondheid. En dat kan leiden tot uitsluiting van het alledaagse (hoe langer hoe meer "normale") leven.

Toch geeft onderzoek enige hoop: er is bij een aantal senioren leerbereidheid. De huidige uitgerolde actie 'digipunten' zijn zeker een opstap daartoe. Vraagt blijft of dit alléén het juiste goede antwoord is om meer mensen aan boord te krijgen. Wie nu binnen de seniengroep individueel, de stap zal zetten naar een 'digipunt' (alleen in het Centrum georganiseerd en niet in Kokaz of Waarloos) is vermoedelijk vooral wie sterk genoeg om die stap te zetten. Anderen hebben misschien andere zetjes nodig?

8. Blijvende stimulans aan senioren om in beweging te blijven, actief creëren. .

Continueer de bijzondere succesformules tot nogtoe. Door het verlaten van de jaarlijks afkalkende seniorenportdag en het inbouwen van de nodige kennismakingsinitiatieven binnen de seniorenweek, is er een exponentieel stijgend succes de laatste drie jaren in onze gemeente. En vooral: senioren die na deelname actief gaan aansluiten bij bestaande initiatieven. En in 2023 heel wat 'jongere' senioren.

Extra aandacht zou moeten gaan naar bijzondere initiatieven voor senioren die minder mobiel zijn (o.a. stoeldansen , waarbij men op de uitstekende expertise vanuit Samana kan beroep doen) of die uitgenodigd worden tot een minimale vorm van inspanning (gezondheidswandelingen)

9. Behoud van de seniorenraad.

Deze beweest tot nogtoe dat ze een partner is naar seniorenaandacht.

In het in oktober goedgekeurde participatiereglement bevestigt duidelijk dat de gemeente een keuze maakt welke adviesraden zij wenst. Het is ook te verwachten dat het lokaal bestuur in een nieuw beleidsperiode bij het begin vastlegt met welke adviesraden ze wil verder gaan.